Tiszántúl

Politikai napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
A kiadóhivatalban fővárá:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Házhoz postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Megjelenik minden nap, a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok visszaküldésére vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XXII. évfolyam 242. szám. Nagyvárad Vasárnap, 1916 október 22.

Merénylet az osztrák miniszterelnök ellen.

Budapest, október 21. (Saját tudósitónktól) Bécsből jelentik:

Ma délben a Meissl és Schaden vendéglőjében ebéd közben Adler Frigyes iró háromszor rálőtt Stürgkh osztrák miniszterelnökre. A lövések közzül egy a fején találta a miniszterelnököt, amely halálos volt. Stürgkh meghalt.

Adler Frigyes, a gyilkos, Adler Viktornak, a szociáldemokrata Arbeiter Zeitung szerkesztőjének anarkista érzelmü fia.

Az anya és a gyermek.

Irta *Szilágyi Dózsa.*

Külön irodalmat lehetne teremteni abból, ami az anyáról és gyermekről szól. Az érzelmek minden fokát befutották, a stilus minden szépségét kiaknázták, a rim és ritmus minden hurját megpenditették azok, akiket az anya és a gyermek mélységes lelki világa és egymáshoz való kapcsolata ihletett.

A nevelés és a lélektan tudománya kongresszusokat, könyveket szentel annak, hogy a gyermek lelki világának titokszerü mélységéből gyöngyöket hozzanak fel.

Stern német és Binet francia pszichologusok saját gyermekeik lelki világát tudományos alapon, elragadtatással vizsgálták. Felméri magyar pedagógus költői lendülettel emelkedve irja: „A gyermek az élet özönja; nap a téli tájon; harangjáték a nagy város zajában és édes illat a beteg szobában."

Anglia versenydijat tüzött ki, hogy megoldják, mi is oda a gyermek. Elnevezték érintetlen virágnak, fakadó bimbónak, varázseszköznek, minden szív tulajdonosának, a szivek kulcsának. Brentano Kelemen a gyermekben az Istent ünnepli.

Windthorst német politikus nagygyülésen magasztalja azt a szépséget, ami körülsugározza az anyát, amikor a gyermeket a vallás elemeire tanitja.

A hóditó Tilly, a kiváló hadvezér, legszebb zsákmányának tartotta, hogy egy égő városban egy kis gyermeket kihozott egy tüzben álló házból.

William Mr. Kirdy földrajztudós kiséretével borzadva és bámulva nézett egy indián anyára, ki horoggal szaggatta ki karjából a hust, hogy gyermekét az éhhaláltól megmentse.

Szóval a költő, a tudós, a kutató, a politikus nagy távlatokkal biró csillagos égnek nézi az anya és gyermek lelki világát: együtt ragyognak, együtt borulnak el.

Egymás szemében egot látnak; egymás szive előtt mint nagyhatalom előtt hódolnak meg: abszolut kényuruk a szeretet.

Az anyai szív minden változatu és ellentétü érzelmének kulcsa és központja a gyermek: a szelid gyengédséget és rapszodikus elragadtatását; vakmerő reményét s kishitü kétségbeesését; vak elfogultságát s finom érzékenységét; reszkető félelmét és rettenthetetlen bátorságát; hivő imáját és tüzes átkát mind meg lehet érteni a gyermeki szeretet fényével és melegével. Most a halál örjöngő tánca és dicsalától az élethez fordulunk: a gyermekhez. Az elpusztult családok romjain a kis gyermek szeme ragyog fel. A nem fékezhető harci szomj közepette lelkünk a gyermek szivében találja fel a gyengédséget. A pusztuló nemzedékek láttára a gyermekekben fedezzük fel a jövőt.

S ez a kis gyermek is, az a siró és gőgicsélő csecsemő is, bár öntudatlanul, hogy érzi a világháboru sujtó karját, ha ugyan gyenge élete ki nem alszik.

A nyomor részvétre gerjeszt, de szivet szaggat, lelket tép, amikor egy anya csecsemőjét és önmagát a sorvadás karjaiban látja. Amikor a költők és festők madonnai alakjai a piszokban fetrengenek, hidegben dideregnek, az éhségtől fogynak és lassan haldoklanak.

Hóhérok és zsarolók azok, akik lelkük ördögi kapzsiságával lehetetlenné tették a sötét zugokban lakó nyomorult családok megélhetését a gazdagodni vágyó lényük érzéketlen a szegény anya és gyermekének fájdalmával szemben. Ők gazdagodnak telhetetlenül s ezek pusztulnak menthetetlenül.

A nyomor s vele kapcsolatban a tudatlanság és tisztaság hiánya a családoknak emésztő férge. Nemcsak számbeli pusztulást jelenthet, hanem az életben maradó korcsok az erkölcsi züllésnek, a terheltségnek a csiráit hordozzák magukban, ami a társadalomnak átka és kára.

Itt nagy feladat vár a társadalomra, különösen azokra, akiket nemöknél és szivüknél fogva legközelebb állnak az anyához és a gyermekhez: a hölgyekhez. Azon hölgyekre, akiknek erkölcsi mélysége megköveteli, hogy az élet megrázó tragikumaiba is bele nézzenek, akiknek módjuk, idejük s müveltségük van, hogy ezzel tisztaságot és otthont teremtsenek.

Ezt nem lehet csak pénzzel, hanem szivvel kell megoldani. Egy anyának és gyermeknek a megmentését hangversennyel s felülfizetéssel nem lehet elintézni, hanem a nyomor otthonában kell felkeresni, hogy

Szőrme ujdonságok megérkeztek!

Nagy választék. Costüm kelmékben, bársonyok, selymek, flanel és barchentekben, szőnyeg-függönyökben.

Vásznak. Fehérnemük, kötött kabátok, trikok, blousok, harisnyák, keztyük és katonai felszerelések legolesóbban

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

az a tehetetlen és szenvedő anya segitséget, szivet, felvilágositást kapjon.

Egy nagy urral beszéltem, aki ezreit és százezreit a jótékonyság oltárára, a nyomor enyhitésére áldozza s bár mindent megtesz, amit megtehet, mégis azt mondta, hogy még ezen megrázó idő igazi nehézségeiben nem osztozkodott.

Mindenkinek kell az áldozatban, a munkában valami módon osztozkodni s nagyon felületes az a lélek, amelyet a kényelem vagy a kicsinyesség visszatart ettől a munkától.

Annak a szive nagyon üres, aki a világháboru vérrel, könnyel, megtört szivvel telt korszakából csak hosszu száru cipőt és bő szoknyát tart meg emlékül.

Ha pedig valakinek a lelkén a fiáért való aggodalom ül sötét szárnyaival, ha valaki sajgó szivvel és égő könnyekkel már fiának gyászos emlékét siratja, az ily lelket a szenvedés felavatta, hogy együtt tudjon érezni egy anyai szivvel, hogy tevékeny szeretettel tudjon nézni egy elhagyott gyermekre. A fájdalomtól, aggodalomtól sujtott, de meg nem tört nő, az a nagystilü s igazi hölgy, aki a szenvedés iskolájában mélyen tanult s ez szerzi meg azt a nyolcadhangokig finom érzéket, amely tud sirni és látni, együttérezni s felemelni, ez a hölgy valósitja meg az igazi női előkelőséget, a „noblesse oblige“ elvet, hogy megtisztult és megerősödött énjével földi órangyal lehessen.

Azok, akik aggódnak valakiért vagy már siratják, akik örülni tudnak, hogy családi körük egész, akik lelkesednek, hogy Erdély felszabadult, nyissák ki szivüket és erszényüket s aggodalmukat, fájdalmukat, örömüket örökitsék meg egy ujabb áldozattal; de mindenesetre az áldozatos idő szelleme s annyi vérrel öntözött haza számit arra, hogy a nagyváradi hölgytársadalom oly tevékeny részt vesz az anya és csecsemővédelemben, hogy méltó lesz a már elhaltakhoz és a fronton küzdőkhöz.

Mangra Vazul érsek beiktatása.

Október 29 én iktatják be Nagyváradon a boldas templomban nagy ünnepélyességek közt *Mangra* Vazul nagyszebeni érseket, amelyre a görög keleti társadalom már mindenfelől készülődik.

Erre nézve a rendező bizottság a következő értesités közlésére kérte fel a *Tiszántúl* t:

Nagyméltóságu Mangra Vazul v. b. t. t. gör. kel. román érsek metropolita felszentelése és beiktatása — mint közölve volt — f. hó 29 én délelőtt 10 órakor a belybeli székesegyházban (boldas templomban) fog végbemenni.

Ezen alkalomból a helybeli hatóságok, valamint egyéb testületek tisztelettel felkéretnek, hogy a mennyiben a felszentelési szertartáson részt venni kivánnak, ezen óhajukat e rendező birottságnak (dr Regman Miklós titkári irodája Uri-utca 6. szám) f. hó 27 ig tudomására hozni szivesked jenek, hogy a templomban számukra megfelelő helyet lehessen fenntartani.

Magán emberek csak belépőjegy mellett vehetnek részt.

A rendező bizottság.

A nagyváradi Kath. Nővédő Egyesület mozgalma az anya- és csecsemővédelem érdekében.

Ez a nagyfontosságu közszükségletet régen foglalkoztatja az egyesületet, amelynek buzgó elnöknője, *Elemér* Ferencné urhölgy értekezett az illetékes tényezőkkel a kérdés megoldhatóságát illetőleg. Az anya- és csecsemővédelemmel a szegényügy keretében eddig is foglalkozott az egyesület, sőt a Vörös Kereszt igazán előkelő eljárása, ingyen tej juttatása az ügynek egyenes kezelését is lehetővé tette, bár csak egy részében, de mégis értékes segitséggel, amiért az egyesület a Vörös Keresztet iránt mindig hálás lesz.

Most sikerült az ügyet oly helyzetbe juttatni, hogy a nagy nyilvánosság előtt tényekről lehet beszámolni. Az ügy megoldásának két oldala van: anyagi és erkölcsi. Egyik sem elég önmagában. Nem ér a pénz sokat, ha nincsenek megbizható egyének, akik az ügy apostolai, ellenőrei, vezetői. De az erkölcsi erő is kevés önmagában, mert csak etikai lelkekkel anyát és gyermeket fenntartani nem lehet, mert ruhához, táplálékhoz, orvossághoz pénz kell.

Örömmel adjuk hirül, hogy az ügy mindkét oldala legyőzte a kezdet nehézségeit. Az egyesület mozgalmát *Gróez* Béla nagyprépost a tőle megszokott érzékkel és nagylelküséggel karolta fel, amiről úgy gróf *Széchényi* Miklós megyéspüspök, mint a káptalan tudomást vettek s nemes áldozatkészséggel havonkint több száz korona segitséget adnak. Azonkivül *Gróez* Béla nagyprépost eddig már 2000 koronát adott, aki különben a nővédelmi hivatalnak is eddig az égető szükségletek fedezésére 1100 K-át juttatott. Az egyesület nem tud elégszer hálás lenni azért az áldozatkészségért, amelyet az egyház, élén a megyéspüspökkel tanusit.

Hozzájárul ehhez a társadalom mozgalma, legelőször a Népszövetségé, amely ugyan csak mérsékelt lélekkel minden ünnepélyének jövedelmét az egyesület rendelkezésére bocsátja s ennek emelésére kiváló országos nevü előadókat hi meg s reményünk van, hogy a Szociális Missziótársulat is közre fog működni kiváló tagjaival, akik a közönséget meghóditották már eddig is.

Ezen jövedelemből fedezi az egyesület a szükséges beszerzéseket, elsősorban a gyermek gondozó nőt, aki meglátogatja a szükségben szenvedő, még fekvő anyákat, hogy mindenről gondoskodjék, fehérneműekről, táplálékról, gyógyszerekről, ahogy ezt a körülmények követelik.

Az egyesület ez irányu működését néhány nap multva megkezdi, teljesen önállóan mint egyesület. Amikor egyesületüket katholikusnak nevezzük, ez nem azt jelenti, hogy a más vallásuakat nem segiti, hanem csak azt, hogy a hasonló világnézetüek tudnak a legnagyobb egységet, célszerüséget és lendületet bevinni a működésükbe.

Ámint eddig is a Nővédelmi hivatalban vallás különbség nélkül gyakorolták az irgalmasság összes cselekedeteit, úgy senkinek se volna lelke egy szenvedő anyától a kizdetétől megvonni a segitséget, mert nem katholikus. Ha valahol, úgy egy szülőanyával és csecsemőjével szemben kell a szeretetnek határtalannak és nemesnek lenni.

Az ügy erkölcsi oldalát is megoldották, mert a Nővédelmi hivatalnak nemcsak régi munkatársai, hanem még ujabbak is csatlakoztak s hisszük, hogy a mai ünnepély beszédei sem fog hatástalanul elhangzani. Országos hirü szónokok méltatnak egy országos jelentőségü mozgalmat. Ismételten hangsulyozzuk, hogy az anyagi erő önmagában nem elégséges.

Ezt az ügyet odaszórt pénzzel nem lehet megoldani, hanem az anyát fel kell keresni, segiteni, felvilágositani, szóval mindent megtenni, hogy az anyát minden munka alól felszabaditsák, a gyermekét pedig megfelelő ellátásban részesitsék. Ehhez áldozat, intelligencia, szív kell s hisszük, hogy a hölgyek mindezt meghozzák, hisz ez az igazi jótett és nagy tett.

Ez teszi lehetővé, hogy megismerjük azokat a bajokat, amelyek tudatlanságból vagy előitéletekből fakadnak, aminek nem egy áldozata van. Ennek az alapján lehetséges az egyéni felvilágositás vagy az anyáknak esetről esetre való összehivása, amikor a szükséges tudnivalókat meghallgathatják, vagy pedig sok dolognak rövid, népszerü ismertetése, ami nagyban hozzájárulhat az egészséges neveléshez, az anyának és csecsemőnek helyes gondozásához.

Az emlitetteken kivül még adakoztak: dr Bundela Mihály pápai prelátus 100, az Urak Mária Kongregációja 76 K 40 f. s Haltenberger Vilmosné 12 K.

Látható, hogy a Kath. Nővédő Egyesület arányai mindinkább növekednek. A következő intézmények által működik: leánykörök; a nagy ügyforgalommal biró nővédelmi hivatallal, amely a plébániáknak, a szegényeknek áldása s a kor szükséglete; a közeljövő kérdése a családotthon s elhelyező intézet megnyitása, amelynek ügye a miniszteriumban van kedvező elintézés alatt s végre egy hét multva kezdi meg a működést az anya és csecsemővédelemben. Igaz elismerés illeti meg a hölgyeket, akiknek buzgósága mindezt lehetővé teszi.

Majláth püspök a szinészetről.

Az örök szépség és igaz szolgálata.

Tompa Kálmán szinigazgató levélben értesitette Majláth Károly Gusztáv erdélyi püspököt, hogy egész szinigazgatói felszerelése Petrozsényban az olláhok kezébe került s igy teljesen reménytelen a helyzete. Kéri, hogy a jóságáról ismert püspök hasson oda a kormánynál, ha Erdély megtisztul, hogy segitsen helyzetén, mert a magyar kultura szolgálatában vesztette el egész élete munkájának eredményét.

A püspök a következő levélben válaszolt Tompának, amelyben megszabja a szinészet működésének igazi célját is.

Igen tisztelt igazgató ur,

az sem lehetetlenség, hogy a jóságos Isten *az örök szép és igaz szolgálatának szentelt felszenteléseit* megótalmazza. S akkor bánatos levelének a legnagyobb örömre eltünnek fájó sorai és emlékei, s csak a vigasztaló jövő áll számukra szabadon.

Markovits és Weinberger cég őszi ujdonságai

megérkeztek

és pedig: Szövetek, selymek, barchetek, flanellek, blousok, pongyolák, kész női és férfi fehérnemüek, valamint ernyők. — Különös figyelmet érdemel a nagy választéku női őszifelőltő és köpenyraktár, mely a legszolidabb olcsó árban lesz kiárusitva.

Costümruhák saját mühelyünkben közismert jó és divatos kivitelben készülnek.

Intézeti gyermekfehérnemüek, harisnyák, kötények.

Telefon 11-09

De ha csak a romok jeleznék a helyet, lesz elég erőnk, hogy egyesült erővel felépithessék azt a *hit, erény és hazaszeretet ápolására*. Erős hite, amely eddig fentartotta, számithat továbbra is jóindulatomra.

Igaz tisztelettel:

Kolozsvár,

Károly Gusztáv
erdélyi r. k. püspök.

Az örök szép és igaz szolgálata — mondja a püspök — a kötelessége a szinészetnek. A hit, erény és hazaszeretet ápolása a teendője. Szép szavak, helyes irány, de ki hallgat ma a keresztény lélekre?

Mikor indulnak és érkeznek a vonatok?

Az ezidőszerint közlekedő vonatok menetrendje.

A hadieseményekre nagyjelentőségü a vasutak kellő kihasználása. Ezért a vonatok közlekedését, érthető okokból, teljesen a hadsereg érdekeinek rendelik alá s a polgári személy- és áruforgalom csak másodsorban jöhet figyelembe s csak a legszükségesebb követelményekre nézve.

A közönség érdeke kivánja azonban, hogy mindig tájékozva legyen a Nagyváradot és Biharmegyét érdeklő vonatok közlekedési idejéről.

Hogy olvasó közönségünk időről időre tájékozást nyerjen a vonatok indulási és érkezési idejéről, az időközi változások közlésén kivül minden 14 napban pontos értesitést adunk.

A jelenleg Nagyváradról induló és ideérkező vonatok menetrendje a következő:

Nagyvárad—Budapest és vissza.

Nagyváradról indul 11·07 délelőtt, — 11·09 este.
Budapestre érkezik 7·20 reggel, 6·00 este.
Budapestről indul 8·20 reggel, 6·15 este.
Nagyváradra érkezik 3·48 d. u, 2·12 éjjel.

Nagyvárad—Kolozsvár és vissza.

Nagyváradról indul 4·18 délután, 2·50 éjjel.
Kolozsvárra érkezik 8·34 este, 7·13 reggel.
Kolozsvárról indul 6·19 este, 6·35 reggel.
Nagyváradra érkezik 10·36 este. 10·47 délelőtt.

Nagyvárad—Békéscsaba és vissza.

Nagyváradról indul 10·10 délelőtt, 7·52 este, 6·00 reggel.
Békéscsabára érkezik 12·37 délután, 11·04 éjjel, 8·14 reggel.
Békéscsabáról indul 4·35 éjjel, 1·38 délután, 5·56 délután.
Nagyváradra érkezik 7·29 reggel, 4·00 délután, 8·20 este.

Nagyvárad—Debrecen és vissza.

Nagyváradról indul 3·26 éjjel, 5·12 délután.
Debrecenbe érkezik 6·27 reggel, 8·13 este.
Debrecenből indul 4·08 délután, 4·10 éjjel.
Nagyváradra érkezik 7·20 este, 7·10 reggel.

Nagyvárad—Érmihályfalva és vissza.

Nagyváradról indul 4.45 d. u. 7·18 reggel.
Érmihályfalvára érk. 7·27 este 10·30 délelőtt.
Érmihályfalváról indul 6·25 reggal, 5·25 délután.
Nagyváradra érkezik 9·01 délelőtt, 8·35 este.

Székelyhid—Margita—Szilágysomlyó.

Székelyhidról indul 6·40 este.
Margittáról indul 8·04 este
Szilágysomlyóra érkezik 10·22 éjjel.
Szilágysomlyóról indul 3·00 éjjel.
Margittáról indul 5·24 reggel.
Székelyhidra érk. 6·39 reggel.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.

Nagyváradról indul 2·00 délután.
Belényesről indul 6·37 este.
Vaskóhra érkezik 7·37 este.
Vaskóhról indul 2·57 éjjel.
Belényesről indul 4·00 reggel.
Nagyváradra érk. 8·20 reggel.

Nagyvárad—Gyoma.

Nagyváradról ind. 6·27 regg., 1·48 d. u.
Gyomára érk. 12·26 d. u., 7·18 est.
Gyomáról ind. 2·39 d. u., 3·35 éjj.
Nagyváradra érk. 8·30 est, 9·30 d. e.

Szombatság-Venterrogoz—Dobrest.

Szombatság Venterogoz ind. 4·51 d. u. 7·41 regg.
Bihardobrosd érk. 5·30 d. u. 8·20 regg.
Bihardobrosd indul 4·57 éjj., 12·51 d. u.
Szombatság Venterrogoz érk 5·34 regg. 1·28 d. u

Vésztő—Tenke—Pusztahollód.

Vésztő indul 5·05 d. u.
Kötegyán érk. 6·12 est.
Tenke érk. 9·17 est.
Pusztahollód érk. 10·11 éjj.
Pusztahollód ind 4·40 éjj.
Tenke ind. 5·24 regg.
Kötegyán ind. 8·04 regg.
Vésztő érk. 9·18 d. e.

Ez időszerint azonban a legtöbb vonat óriási késéssel érkezik s igy is indul.

Jelenet egy városi boltban.

Özv. *Blastik* Józsefné, 73 éves, tisztes polgárasszony jelent meg tegnap este szerkesztőségünkben s előadta, hogyan bántak el vele tegnap egy városi boltban.

— Már kétszer próbáltam meg, hogy cukrot szerezzek a városi boltból. Egyszer nem birtam bejutni, de a kabátot letépték rólam. Másszor majdnem bejutottam, de akkor a nagy tolongásban letiportak, beverték a fejemet, de cukrot akkor sem kaptam.

Ma olvastam az ujságból, hogy cukrot árul a város. Robantam azonnal boltról-boltra, végre az egyikben csakugyan árultak cukrot. Vegre sok tolongás után eljutottam az ablakig. Kijött egy ur, mint később megtudtam, Vas Ede ellenőr s rám szólt:

— Menjen innen hátra!

— Szivesen megyek, csak csináljanak helyet. Hátul tolnak előre, nem szoritbatom vissza a tömeget. Erre meglökött s kifelé tolt. A 72 es számu rendőr látta ezt, de nem védett meg. Az ellenőr beszólt a boltba:

— Ennek az asszonynak ne adjanak cukrot!

Eljöttem cukor nélkül.

Délután ujra elmentem, hátha megbánták, hogy igy bántak el egy tisztes öreg asszonnyal. A kisasszony azonban ujra kijelentette, hogy az ellenőr ur parancsára nekem nem adnak cukrot. Eljöttem ujra cukor nélkül.

Ki kaphat városi cukrot? És én mért nem kapok?

A cukrászdák bezárása.

Tegnap riasztó hirek terjedtek el arról, hogy a belügyminiszter rendelete értelmében egyelőre a fővárosi cukrászdákat és kávéházakat bezárják, még pedig egyik forrás szerint csupán hétfőn egy napon, a zsirtalan napon, másik hir szerint véglegesen, a tej és cukor elvonásával.

Stepper Ottó cukrász a következőket mondotta erről nekünk:

— A hir ilyen alakban aligha lehet igaz. Nem lehet beszüntetni a cukrászdákat, hiszen akkor be kell szüntetni az adót. Valami mérséklésről lehet szó, az is a fővárosban. Várjuk meg a rendeletet.

Novomeszky Imre cukrász igy nyilatkozik e kérdésről:

— Ezek a hirek korainak s valószinüleg igy áll a dolog: A tej és cukor nagyobb mennyiségben szükséges a gyermekeknek, tehát a fővárosban elvonják a tejet és a cukrot bizonyos napokon a kávéházaktól és cukrászdáktól.

Lehet, hogy ez hétfőn, a zsirtalan napokon lesz, de ennek sincs sok értelme, hogy épen a zsirtalan napokon vonják el a zsiros tejet a közönségtől. Beszüntetni a cukrászdákat méltánytalanság volna a közönség érdekei ellen, a melynek gyermekei nálunk találják meg a tejes kávét. Beszüntetésről szó sem lehet, hiszen ha nem lesz kávé, szamovárból teát fogok kiszolgálni s találunk módot egyéb italokra is, nem lehet minket tönkretenni, hiszen adót fizetünk és személyzetet tartunk fenn s mi lesz a tanulóinkkal? Nem hiszem, hogy a hir ez alakban igaz lenne s ne is féljen a közönség, mi tej nélkül is kitartunk: kávét adunk majd szacharinnal, ha nem lesz cukor.

A tényállás a következő:

Hétfőn nem lesz cukrászsütemény. A belügyminiszter rendeletileg zsirtalan és vajtalan napnak nyilvánitotta a hétfőt, de szigorusága csak a vendéglők ellen fordult és teljesen megfeledkezett a cukrászokról, akik pedig szintén vajjal készült árut kinálnak a nagyközönségnek. Ezt a kis hivatali mulasztást most bizalmas rendelet akarja korrigálni; értesitették a cukrászok ipartestületét, hogy a miniszter tilalma rájuk is vonatkozik és a jövőben hétfőn, zárva kell tartaniok az üzletüket. Az ipartestület ebben a dologban jövő héten ülésezik, ugyanakkor az elnök ajánlani fogja, hogy ha a miniszter eláll ettől a követeléstől, a testület tagjai viszont kötelezik magukat, hogy hetenkint két napon nem készitenek sütemányt, csak cukrokat adnak el és ozsonna-kávét szolgálnak föl. Különben is sok olyan sütemény készül, — mondják a cukrászok, — amelyhez se zsir se vaj nem kell, ettől tehát bátran nyitva lehetnek a cukrászdák a vajtilalom napján. A cukrászok erősen számitanak a kivételes elbánásra, mert a nagy cukorredukció már is károsan befolyásolta a forgalmukat.

* **Gyönyörü rózsás arc** a nő legszebb disze. Az első ránc a szép asszony első igazi bánata. Adjunk tehát neki módot hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen **Y-PO crémet és szappant használja** melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti s ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára 2·50 K. Kapható: Farkas István „Apolló“ drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimanóczy palota.

Az anya- és csecsemővédelmi mozgalom megindítása.

A Katholikus Népszövetség első idei háborus ünnepélye. Özv. Báthory Nándorné és dr Zadravecz István páter Nváradon.

A harmadik háborus év sem találja tétlenül a nagyváradi Népszövetséget. Az ősz beálltával megkezdi ismét nagysikerü ünnepélyei sorozatát s mint már jeleztük, összes idei ünnepélyeit egységes cél: az anya és csecsemővédelem nagy és fönséges eszméjének szolgálatába szenteli.

Kimondotta u. i. a Népszövetség, hogy összes ünnepélyei tiszta jövedelmének legalább 50 százalékét a Nagyváragi Katholikus Nővédő Egyesület anya és csecsemővédő intézete javára ajánlja fel, meg lévén győződve róla, hogy ennél szebb és a nemzet jövőjére nézve fontosabb gyakorlati megoldását célul ma alig tüzhetné ki.

A Népszövetség mai ünnepélye tehát egyben az anya- és csecsemővédelem keresztény müvének zászlóbontása is lesz. Alapos előkészitő munka után lépnek a nyilvánosság elé most a mozgalom vezetői s meg vannak győződve, hogy Nagyvárad közönség meg fogja érteni a mozgalom nagy jelentőségét.

A mai népszövetségi ünnepély egész müsora ennek a zászlóbontásnak van szentelve. Két kitünő szónok is foglalkozik a nagyszerü témával: özv. Báthory Nándorné és Páter dr *Zadravetz* István. Mindkettőn messirő jöttek Nagyváradra, hogy a zászlóbontásnál jelen legyenek és az ünnepély fényét képességeikkel, szónoki tehetségükkel, apostoli buzgóságukkal emeljék. Mindkettejüket országos hirnév kiséri Nagyváradra s innen Nagyvárad közönségének szeretetét, lelkesedését fogják magukkal vinni. A müsor többi száma is rendkivül érdekes; uj tehetségek programmszámaiból összeállitva, méltó keretet fog adni a két vendég szónok szerepléséhez.

A részletes müsor a következő:

1 Mozart: A-dur szonáta. I. rész. Zongorán előadják: *Czillér* Ilonka és *Czillér* Erzsike.

2. Üres bölcsők, kihamvadt tüzhelyek. Irta és felolvassa: özv. *Báthory* Nándorné.

3. Gordigiani. Ima. Énekli: ifj. *Stokker* József, zongorán kiséri: *Bodfy* Janka áll. kép. zenetanárnő.

4 Szavalat. Tartja: *Wéber* Rózsika.

5. Engedjétek hozzám a kisdedeket! Ünnepi beszéd, tartja: *Páter* dr *Zadravetz István* a szegedi Szent Ferenc-rendi zárda főnöke.

Az ünnepély a Kath. Kör Szent László termében tartatik meg s pontosan délután 5 órakor kezdődik.

Belépti dij nincs, de szives adományok köszönettel fogadtatnak.

Fentartott helyek a Katholikus Kör háznagyi hivatalában *ma déli 12 óráig megválthatók.*

Fenntartott helyek a délutáni ünnepélyen már nem adatnak ki s meg nem váltott, fenn nem tartott helyeket a közönség az érkezés sorrendjében fogja elfoglalni.

A terem fél 5 előtt nyittatik ki.

A *csoportvezetők* sziveskedjenek a rendezői jelvények átvétele végett d. u. 4 órakor a Kath. Körben megjelenni.

Csapataink bámulatos teljesitményei a havas Kárpátokban.

Keleti harctér. *Budapest, október* 20. (Hivatalos.) *Károly főherceg lovassági tábornok hadseregharcvonala.* A hóban, fagyban és legnehezebb terepen küzdő csapataink **teljesitményei minden dicséretet felülmulnak.** A Kárpátoktól északra az osztrák-magyar haderőnél nem volt különös esemény.

Sikereink az olasz fronton.

Olasz harctér. *Budapest, október* 21. (Hivatalos.) A Pasubió-szakaszon állásaink ellen tovább tart a mindenféle kaliberü ágyuk és aknavetők heves tüze. A Rohite-hegyhát előtt készenlétbe helyezett ellenséges gyalogságot tüzérségünk lefogta. Az olaszoknak a hegyhát keleti része ellen intézett négy támadását visszavertük. A Brand-völgyben a völgyállás ellen előnyomuló ellenséges századot megsemmisitettük, 2 tisztet és 154 főnyi legénységet elfogtunk és 10 aknavetőt és egyéb hadi anyagot zsákmányoltunk.

Délkeleti harctér. *Budapest, október* 21. (Hivatalos.) Nincs jelenteni való.

Hőfer.

Melyik a kettő közül?

Budapest, október 21. (Saját tudósitónktól.) Luganóból jelentik: A „Reghina Margharita“ olasz hadihajó katasztrófáját eddig nem erősitették meg, ellenben Olaszországban azt beszélik, hogy a „Quarto“ cirkáló a nápolyi kikötőben eddig ismeretlen okból elsülyedt.

Türelmetlen a közönség is.

A közélelmezés fogyatékosságai ellen a panasz állandó és mindennapos. Pedig az a hivatalnoksereg, amely városunk közélelmezését ellátja, valósággal emberfeletti munkát végez. A hiba tehát másutt keresendő. Vegyük például a cukorellátást, amelyért a legelkeseredettebb harc folyik minden alkalommal. A város kap a cukorközponttól két vaggon cukrot. Ezért elküld a kijelölt gyárba egy tisztviselőt az átvétel és a cukor elszállitása céljából. Nemcsak kocsihiány vagy éppen vonalzárlat van, a melynek elhárítása végett a közeli üzletvezetőséghez kell fordulni távbeszélőn vagy sürgős táviratban, de igen sokszor a gyár vezetősége is akadályokat gördit az elszállitás elé. Megesik, hogy a főispán, vagy épen a miniszter intervencióját kell igénybe venni. Végre a mikor kocsikba kerül különböző elosztásban pl. 100 q. kristály. 80 q. kocka, 10 q. süveg, 10. q. liszt alakjában s két hét alatt meg is érkezik Nagyváradra. Hogyan lehet most már ezt a 20.000 kg. cukrot 100.000 ember közt ugy kiosztani, hogy mindenkinek jusson, mert bizony ebből csak 20 deka jutna egy egy személyre.

Hát ebből nem is jut mindenkinek, de jön a másik gyár ujabb küldeménye, azután a harmadiké és igy fokozatosan tovább, ugy hogy *Lukács* főjegyző gondoskodásából mindenki hozzájut a maga cukrához *egy évig* zavartalanul csak várjon türelemmel! Más városok közönségében meg is van ez a türelem, csak a mi publikumunk olyan szerfelett ideges.

Láttam Aradon, Szabadkán, Szatmáron, Debreczenben, Szegeden, hogy a közönség kettős párokban áll a gyalogjárón az üzletek előtt; aki utóbb jön az a sor végére kerül; tülekedésről, tolongásról szó sincs, nemhogy tettlegességre kerülne a sor, amint ez igen gyakran megtörténik nálunk. Pedig rendőri asszisztencia sincs sehol; csak egy kisasszony áll az üzletajtóban s az engedi be 2—2 páronként a közönséget.

Az üzletekben aztán a kiszolgálás pontos és gyors. Nincs kiabálás, zavar s a kiszolgálók nyugodtan végezhetik dolgukat. Mert emberi természetünkben rejlik ám, hogy ha 8—10 vagy éppen 30—40 ember kiabál, követelődzik türelmetlenkedik és sürget, az idegesség reánk is átragad, dolgozni nem tudunk s percekig állunk tehetetlenül, amig lecsillapszik a zaj.

Aki nagyobb embertömeget szolgált ki, ezt sokszor tapasztalhatta. A közönség tehát a saját érdekét is szolgálja, ha egymást fegyelmezi, türelemre inti s megtanulja azt a rendet, amely más városokban divik, ahol pedig közelről sincs olyan *jó* és *biztos* a közellátás, mint nálunk. Debreczenben például csak 12 5 deka cukrot adnak, Szatmáron már egy hónapja semmit sem szolgáltak ki. Hiszen a háboru borzalmaiból hozzánk eddig csak a drágaság huliámverése jutott el és mégis idegeskedünk, de kérdem vajjon mit csinálnánk, ha éjnek idején itt kellene hagynunk házunkat, kényelmünket, szeretteinket és minden vagyonunkat s át kellene szenvednünk az erdélyi testvérek menekülésének minden keserüségeit? Hála a Gondviselésnek s katonáink hősies magatartásának, erre nem fog rá ke-

ülni a sor. Legyünk hát azért béketürők, mert hogy cukor nélkül kell meginnunk egy néhány reggel a kávét, az élet mai rettenetességének még igen igen *kis* adagban kimért *keserüsége.*

Bodnár János.

Német repülők sikeres harca Nyugaton.

Berlin, október 21. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati harctér.

Ruprecht bajor trónörökös vezértábornagy hadcsoportja. A Somme vidékén az erős tüzharc tovább tart. Le Sarse és Hocourt—Lapaie között angol támadások közelharcban bíusultak meg. Tovább keletre az ellenséges rohamárkokra irányitott erős hatásu tüzelésünk elfojtotta a támadó kisérleteket.

A franciák előretörései a Sailly—rancourti müuton még akadályaink előtt összeomlottak. Küzdő repülőrajaink számos légitámadással megvédték megfigyelő repülőinket. Az ellenségnek *12 repülőgépét lelőtték*, amelyek közül 4 vonalaink mögött fekszik. Éjjeli légi portyázásaink pályaudvarok és lőszerraktárak ellen az ellenséges arcvonal mögött robbanásokból és tüzvészekből megállapitható jó eredménnyel jártak.

A német trónörökös hadcsoportja. A Maas mindkét partján a tüzérségi tevékenység élénk volt.

Orosz állást foglaltak el a németek.

Keleti harctér.

Lipót bajor herceg vezértábornagy arcvonala. Orosz zászlóaljak hiábavaló vesztegteljes rohammal ujból azon fáradoztak, hogy a Stochod nyugati partján elvesztett árkaikat tőlünk elragadják, a Narajovka mellett pedig német csapatoknak Gallwitz vezérőrnagy vezetésével végrehajtott támadása *kezünkre juttatott egy orosz állást* Skornochitól északnyugatra. A hiábavaló ellentámadások az ellenségnek csak ujabb veszteségeket okoztak. Az elfoglalt állásból 5 tisztet, 150 főnyi legénységet és 7 géppuskát már tegnap beszállitottunk.

Az oláhok veszteségei sulyosak.

Erdélyi harctér.

Károly főherceg lovassági tábornok arcvonala. Sikeres erdélyi és hegyi harcaink hóban-fagyban tovább tartanak és a románok veszteségei sulyosak.

Ludendorff, első főszállásmester.

Hétfőn lesz a tenkei választás. A tenkei kerületben megüresedett mandátum betöltésére, holnap hétfőn dél előtt tartják meg a választast. Egyedüli jelölt *Fráter* Emil, a járás volt főszolgabirója, tehát a választás előreláthatólag csendes és egyhangu lesz. A választást *Fássy* Lajos elnök fogja megnyitni reggel 8 órakor, azonban missziója a fentiekre tekintettel, hamar be fog fejeződni.

Tuzla a szövetségeseké.

Ujabb fényes győzelem Dobrudzsában.

Berlin, október 21. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Balkán harctér. Dobrudzsában a harcok ránknézve előnyösen fejlődtek. A szövetséges német-bolgár és török csapatok a Duna mellett Rassova—Agelar (Tuzlától délre) huzódó vonalban több helyen benyomultak az ellenség földállásába és Tuzlát, a Topra Isaitól északkeletre, Kosiarogatól északra, valamint Muziovától északnyugatra emelkedő magaslatokat heves harc után elfoglalták.

Ez alkalommal körülbelül 3000 oroszt, köztük egy ezredparancsnokot és néhány száz románt elfogtunk, 22 géppuskát és egy aknavetőt zsákmányultunk.

Német repülők sikeresen vették ki részüket a harcban.

Macedon arcvonal. A helyzet változatlan. *Ludendorf.*

Feltétlen és azonnali segitség kell az oláhoknak.

Budapest, *október* 21. (Saját tudósitónktól.) *Genfből a Radio ügynökség jelenti:*

Berthelot tábornok hat órai bukaresti tartózkodása után sietve az erdélyi frontra utazott. Berthelot kormányától azt az utasitást kapta, hogy igyekezzék az orosz hadvezetőségnél odahatni, miszerint Oroszország feltétlenül és azonnal küldjön az oláh szövetségeseknek jelentékeny katonai segitséget.

Az utóbbi napokban már észlelhetők voltak az oláh-orosz átcsoportositások Berthelot utasitásai szerint.

Oroszország a Venizellista-uralom ellen.

Budapest, *október* 21. (Saját tudósitónktól.) ***Genfből jelentik: A Leouvre jelenti Athénból: Konstantin király készen áll a menekülésre. Hir szerint Monasztirba készül.***

Budapest, október 21. (Saját tudósitónktól.) ***Stockolmból jelentik: Az orosz külügyminiszterium sajtóirodája a görög eseményekkel foglalkozva azt jelenti, hogy az orosz kormány meg fogja akadályozni Görögországban a Venizellista-uralmat.***

Az entente az idén már nem akar győzni.

Rotterdam, október 21. A Daily Chronicle vezéreikkében azt fejtegeti, hogy a mostani harcok főképpen arra irányulnak, hogy a hadviselő felek még a tél beköszönése előtt alkalmas állásokat foglaljanak el. Az ellenségnek leginkább csak Románia felé van utja az előnyomulásra, de ha itt sikerül a románoknak még a havazások előtt feltartóztatni az ellenséget, akkor továbbra is megfelelős biztonságban lehetnek. Lehetséges az is, hogy az olaszok a Karszton még előre tudnak nyomulni, de a haditérkép 1916-ra már körülbelül elkészült.

Román földön.

Budapest, *október* 21. (Saját tudósitónktól.) Bukarestből jelentik a Timesnek: A központi hatalmak tiz hadosztályt vontak össze az erdélyi fronton, azonban még eddig nem birták megtörni a románok ellenállását a határszorosokban. Kétségbeesett erőfeszitéssel igyekeznek átvonulni a predeáli szoroson, hogy elérhessék a Buzeu-völgyet. Áthatolva a predeáli szoroson, birtokukba vehetnék a gazdag Prahova-völgyet, amely óriás fontossággal bir petróleum-forrásai miatt. Az ellenség egy másik hadmüvelettel azután elfoglalhatná a Buzeu-völgyet és igy minden közlekedést elvághatna Moldvaországból és Bukarest között.

Szibériai katonaság pusztulása.

Malmő, október 21. A Krasznojarszkban megjelenő Krasznojarszki Vjesztnik rámutat arra, hogy Szibéria elnéptelenedik, mert a szibériai katonaságnak legalább is nyolcvan százaléka elesett, megsebesült vagy fogságba esett. Ez az elnéptelenedés maga után vonja azt a veszedelmet, hogy Szibériát el fogják özönleni a sárga ázsiaiak.

Költözik a szerkesztőség.

—

Előbbre kerülünk.

Tavasz játékos viharai huztak el a Katholikus Kör széljárta tetői fölött, muzsikáltak a telefondrótok odafönn, sirtak az éles szögletek, amikor elhatározták a magasabb hatalmak, hogy a nagyház tövéből az udvarról átköltözik a szerkesztőség az utcai frontra.

Hja, addig tajtékoztak ellenünk, addig becsmérelték és támadták a keresztény szellemet, mig a közönség öntudatra ébredt, a régi hü, kipróbált barátját, tanácsadóját, a keresztény szellemü bátor *Tiszántúl*-t pártfogásába vette s mellénk sorakozott abban a nagy munkában, hogy a keresztény Magyarország gondolatát most már megvalósithassuk.

Fejlődtünk, a magunk emberségéből s a közönség megbecsüléséből. Uj hajlékot kaptunk Isten kegyelméből, de szellemünk a változatlan régi, a keresztényi morál alapján álló egyenes, nyilt, becsületes küzdelem az emberiség boldogulásáért, jóléteért, testi és lelki tökéletesedéséért, harc a rombolók, a morálnélküliek, a közélet megrontói ellen. Ehhez a mindennap megismétlődő küzdelemhez, mely minket állig fegyverben talál mindig, hogy a közönség érdekeiért harcoljunk, kaptuk a *Tiszántúl* uj, kényelmes, tágas helyiségeit, ahol még fokozottabb készséggel állunk rendelkezésére mindenkinek az igaz, jó és becsületes ügy védelmére, az elnyomottak, letiportak, megsebzettek támogatására.

Tehát költözünk. A *Tiszántúl* főszerkesztője szemlét tart a részletekben birtokba veendő szobák felett, gyakorlott kézzel és szemmel jelöli ki a telefon, a lámpák helyét, megosinálja a beosztást, közli ezt a felelős szerkesztővel s egyszerre csak huzgálni kezdik kezünk alól az öreg asztalokat, amelyeken az éjjeli inspekció unalmainak eredményes munkája, ifju óriások faragásai, elcsöppentett tintacseppek foltjai, a pesti telefon levevésénél a papir megrögzitésére szükséges szegek nyomai szabadszemmel kivehetők. A vakok mit tudnának kitapogatni ezekből a nyomokból, a versek és cikkek születésének titkát őrzik az asztalba végött pennák nyomai s a zöld posztóra rajzolt ábrák és hieroglifek.

Öröm a háznál, költözünk. Menni, menni, a remény éltet és biztat, hogy még jobb lesz az uj helyen. Háborus szerkesztőségi életünk harmadik évébe lépve, azt hisszük, hogy ha elmegyünk e helyről, két kis szobából, ahonnan összepréselt, feszült energiák mótora vitte előre a *Tiszántúlt*, még jobb és szebb jövő elé nézhetünk és kievickélünk a nehézségekből.

Oh ott még szabadabb tér nyilik nekünk, hogy dolgozzunk és irányt adjunk közönségünknek, ott még tisztább a levegő, (legalább nem füstöl a kályha) s talán, talán még közelebb talál minket a küzdelem sikere, a jóság angyala, aki talán nem mindig mert bejönni kis udvari szobákba, pipafüstös, ócskapadlós, pókhálós redakciókba.

Megyünk, s már velünk jönnek a régi asztalok, régi könyvek, hozzuk büszkén nagy és merész terveinket, álmodozásainkat Magyarország jövendőjéről, keresztények összetartásáról, szervezkedéséről s egy uj Nagyváradról, amelyet mindnyájan szeretni fogunk.

Főszerkesztőnk és felelős szerkesztőnk ügyvédi szempontból fogják fel a költözködést. Nekik nem fizet perköltséget a költözködésből senki, tehát az egész közömbös előttük, mint jogügylet. Ellenben gondosan ügyelnek rá, hogy a régi helyiségben ne maradjanak a régi, most pihenőre tett szerkesztőségi rekvizitiumok: az a bizonyos legöregebb ember, a ki mindenre emlékszik, az a cziama, melyből télen kieszik a farkasok a tótot és a fiumei cápa, mely nyáron uborkaszezonban meg szokott jelenni a fiumei öbölben és a lapokban. A háboru alatt ezeket mind belepte a por, de ki tudja, hátha a jövő nyáron már szükség lesz rájuk? . . . .

Vidosits Gyula elhozta meleg őszinte és becsületes hitét egy jobb, igazságosabb, tevékenyebb közigazgatásban.

Szűts Dezső a „Három a kis lány" dalait ismétli magában, elérzékenyedik s meghatott szive megtelik. Sajnálkozva irja a közélet különböző ártatlan bogarait s mikor elpusztitja őket, meg is könnyezi. Gondosan néz körül, nem készül e ujabb támadás *Balás* Elemér dr s a birói függetlenség ellen, de egyik szemével a szinpad felé tekint. A papirfletkek teleirva futnak ki kezе alól, egyre több, mig egyszer ő is föltekint:

— Menjünk a parkettes szobába át, ott folytatjuk a szellemi boxolást!

Tyll Jánost nemcsak a vármegye átalakulásának gondolata füti, hanem ő ad meleget a községeknek, tisztviselő-szervezeteknek, hiszen ő a Tüzifaszövetkezetnek is az igazgatója. Ő füt-fát nemcsak igér, de ad is fát és ezzel füt. *Fráter* József ide is elhozta azt a reményét, hogy minden gonosztevőt elcsip a rendőrség s ezt versben is képes megirni.

Már viszik a könyveket, megmozdul a ház, de a szerkesztőség ir rendületlenül. Újnek-évadja van, alszik a világ és álmodik a telefonoskisasszony. A vak, siket éjszakában irjuk a cikkeket egy önálló, hatalmas, önmagában erős független Magyarországról, megrajzoljuk a jövendőjét annak a feltartóztathatatlan tisztulási folyamatnak, amely a háboruval egyidőben indult meg a front mögött, hogy a magyar tengerszem most vesti ki a tükrén tolakodó szemetet. Elgondoljuk, hogyan függönyözik be a megijedt vaksik az ablakot s azt hiszik, megöltók a napot. A nap szonban süt, sőt az igazság napja, s mindig feljebb emelkedik a tiszta kék égen . . .

E pillanatban a kályha füstölni kezd, ontja a sürü füstöt, a szobák megtelnek korommal. Most már menni kell, az uj helyiségbe, ahova már minden megérkezett. Be fut *Árpád*, a szerkesztőség régi, hüséges, becsületes szolgája, ott folyik a termékenyitő munka tovább.

Velünk van az igazság s mig az uj helyen is fokozott bizalammal megyünk jövőnk elé.

*

A mai naptól kezdve a Tiszántúl szerkesztősége a Katholikus Kör palotájának utcai frontján, földszinten, a kapubejárattól jobbra van.

Kitünő cérnavásznak, szepességi törlők törülközők, méteres lendamasztok, asztalnemüek, lepedő és paplanlepedő vásznak, len és cérna kanavászok legelőnyösebben beszerezhetők

Vászonüzletben

Beőthy Ödön-u. 1. Bejárat a kapu alatt.

Helyi és vidéki telefon 1163.

Meghalt egy öreg színész.

A színész dicsősége, hirneve elenyészik, az emberek hamar felejtenek. *Ujvárosi* Bertalan valamikor ünnepelt színésze volt. Sok ragyogó este kapcsolódott az ő nevéhez. De ő is megöregedett, félrevonult a világ elől, hogy kipihenje fáradalmait sok évi munka után.

Sorsa ide vezette az öreg színészt, aki 18 esztendeje nyugdijban volt s 12 esztendeje a vakság fájdalma gyötri lelkét. A nővérénél, Hegedüs Jánosnénál, Bethlen utcán lakott a 72 éves agg színész. Ez gondozta és vezette beteg testvérét, ki vaksága daeára mindig szeretett az emberek közt forgolódni. Pedig senki sem ismerte, még a színészek sem tudják, hogy itt van, csak most, halála után.

Haldoklott az öreg szinész, közeledett a fájdalmas óra. Egy kivánsága volt akkor, azt kérte, hogy *Bihari* Ákos beszéljen koporsója fölött. A jó Vank István ravatalánál hallotta őt beszélni s akkor annyira meghatották Bihari szavai, hogy ő is ilyen búcsuztatót akart. Kérését teljesitette Bihari Ákos, ez a nagyszivü müvész.

Tegnapelőtt éjfél után halt meg Ujvárosi Bertalan, temetése tegnap délután volt. A nagyváradi szinészek nem vehettek mindnyájan részt temetésén, mert akadályozta őket ebben az előadás. De Bihari beszélt a koporsónál, ezeket mondotta:

Köszöntelek ismeretlen testvér, ki ismeretlen vizeken, ismeretlen országok felé hajózol.

Árany serleg az emberi lélek, telve az isteni titkok tüzes borával.

És téged sohasem ismertelek, — veled sohasem beszéltem, de utolsó lehelleteddel reám emlékeztél és lelkednek arany serlegét reám köszöntötted. El jöttem, hogy a szives üdvözletre megadjam a fájó üdvözletet.

Az élet és halál mesgyéjén, tünődve, gondolatokba borulva állunk meg.

Olyan ez a ravatal, mint egy széles, hullámos folyam, melynek tulsó partján te állasz, laki immár elköltöztél, az innenső parton mi állunk, akik révedező szemmel nézünk utánad és szivünkben könnyekkel, lelkünkben mélyen megindulva, reszkető kézzel intünk végbucsut fölé.

A Mennyei Atya kifürkészhetetlen akaratából esztendők óta világtalanul járod e földi rögöket; most azonban már az Ur leten fényességében jársz és a tulvilági sugárözönben szemeid látókká váltak.

A tuleó partok misztikumából, a tulvilág ködéből bizonyára látod tieidet, akik sirva veszik körül ravatalodat és bizonyára látsz engem, aki utolsó köszöntésedet sajgó szivvel viszonozom.

A Szigligeti szinház müvész személyzete nevében vagyok itt. Oldott saruval, födetlen fővel járulok hozzád.

Nemzetünk érdemes napszámosa, szegény, nyugdijas, világtalan magyar színész, összeroskadt, fáradt aggastyán — a robotnak vége, a napszám letelt: menj pihenni! Aludjál csendesen; — álmodj hirről, dicsőségről, örök boldogságról és örök fényességről.

Isten veled!

* **Irodai munkát vállal** egy sok tagu családos napidijas, akinek egész délutánja szabad. Nagy gyakorlattal rendelkezik s a mellékkeresetre nagyon rá van utalva, mert családja nyomorog. Cime: Lipót utca 8. sz. Megkeresést a kiadóhivatal továbbit.

Egy hirhedt betörő a rendőrségen.

Az 1000 korona értékü elektromágnes titokzatos eltünése.

Tegnap ismét került a rendőrség kezébe egy régi, hirhedt betörő, aki már sokszor szerepelt a nyilvánosság előtt. Neve *Bara* Tivadar, ismertető jele, hogy siketnéma. Ez azonban nem feszélyezi abban, hogy ne kövesse el a legvakmerőbb betöréseket. Mostanában különben nem igen hallatott magáról, ugylátszott, hogy visszatért a jó utra, amit azonban nem igen hiszünk, mert aki már olyan „hirnévre“ tett szert, mint ő, nehezen tér le a dicsőséges pályáról.

Annakidején feltünést keltettek azon betörések, amelyeket a Kurländer és Ullmann-cégnél és a régi Bonbonierben követtek el. A rendőrség emberei is nagyon megcsodálták, mikor macskaügyességgel kuszott fel a háztetőre előttük.

Tegnap ujra a rendőrség vendége lett Bara Tivadar. Ugyanis az Ősi puszta, körülbelül abban az időben, amikor Imrik és Ringelhann káptalani uradalmi tisztek lakásán próbálkoztak meg betöréssel, Doszu Illésnek is eltünt elektromotorából a belső mágnes-mag. A motorral vizet huztak fel már régebb idő óta a Körös folyóból s most egyszerre használhetetlen lett a gép, mert az ezer korona értékü mágnest a mai időben nem könnyü dolog beszerezni.

Doszu Illés magán uton nyomozott azóta a mágnes után, de eredménytelenül. Tegnap jókor reggel a mezőőr arra felé járkált, ahol a motor áll s látta, hogy egy idegen ember ólálkodik körülötte, sőt a rajta levő srófokat babrálja, csavargatja. Nem volt rest, oda ment s szépen nyakoncsipte az ismeretlen érdeklődőt, majd behozta a városba és átadta a rendőrségnek az illetőt, akiben a régi ismerősre. Bara Tivadarra ismertek.

A nyomozás megindult, s egész bizonyosra vehető, hogy a drága elektromágnest Bara lopta el, sőt az sem lehetetlen, hogy az utóbbi időben előforduló többi betörésnek is ő a tettese, s az Imrik és Ringelhann labásban is ő próbálkozott meg.

Vissza a magyar táncokhoz.

Biedermeyer keringő.

A művészet muzsái a háboruban sem hallgatnak.

A katona a fronton verset ir, a festők csataképeket vetnek vászonra, csak a tánc muzsája pihent egyideig.

Ez idő alatt sem hagyták őt nyugodtan pihenni, táncnak nevezett ugrálásokkal próbálták pótolni a táncmüvészetet, az igazi táncot, de kevés sikerrel. Most hogy már vége felé közeledünk a világot fölforgató viharoknak, fölébredt a muzsa, nézett s meglátta a tánc elfajulását s megkezdte éreztetni jótékony hatását. Ismét láttuk aztán a régi szép Biedermeyer figurákat, ha nem is a bálokon, de a szinházban s a szalonokban is már ez kezd ujra tért hódítani.

Csak a magyar tánc volt még az, mely nem került ki a minden szépet elfedő kárpit elé.

Pedig már régen óhajtottuk látni ismét az ó magyar táncokat, melyek közül sok a régi magyar királyok s az erdélyi fejedelmek udvarában volt divatban.

Ezeknek ujra eljött az ideje. Ismét kezdik fölkarolni mindazt, ami magyar. Igy életre keltik a régi magyar táncmüvészetet is.

Nagyvárad az elsők között van, ahol kezdik ismét behozni az ómagyar táncokat. *Antalfy* Margitka értesitett minket, hogy akcióit akar inditani a magyar táncmüvészet érdekében, a régi szép, magyar táncok felujitására.

Szép, s bizonyára sikeres akcióját már ma megkezdi, mikor az özv. Rácz Mihályné védnöksége alatt tartott zártkörü kolonban, mely vasárnaponkint 7 től 9 ig tart, megkezdi azok tanitását. Magyar palotás, körmagyar, magyar kettős, magyar társalgó s a többi régi magyar táncok ismét kedveltté lesznek a társaságokban.

Az eszme igazán szép s bizonyára fel fogják karolni.

Antalfy Margitka tartogat még egy szép táncot, a biedermeyer keringőt, melyet most tanult meg.

Ezt is nemsokára tanitani fogja a kolonokban.

Végre eljött az ideje, hogy az eddig divatos, szélsőségekben járó, tánenak nevezett, s csak az érzéki vágyakat fölébresztő ugrálások s mozdulatok helyett a művészet veszi át az őt megillető teret.

Mérsékeljük a sirok világitását.

Alig pár nap mulva elérkezik a temetők ünnepe, mikor kizarándokolunk elhunyt szeretetteink sirjához, hogy lerakjuk a néma hantokra kegyeletünk virágait, s buzgó fohásszal járuljunk a Mindenhatóhoz az elhunytak lelkeüdvéért.

Kigyulnak a sirokon az apró gyertyák lángjai, amelyeknek özönétől fényárban uszznak a temetők.

Szép és kegyeletes szokás, amelyet szegény, gazdag egyaránt követ.

A mai sulyos viszonyok között, mikor a világháboru aratja az emberek százezreit, az élet minden terén, annyi és oly fontos követelményekkel lép fel s oly nagy mérsékletet kiván, — paranesolólag int még a kegyelet megnyilatkozásának mérséklésére is. Annyi fájó és gyógyitásra váró sebet ütött a háboru, hogy minden tehetségüket, minden anyagi erőnket a nemzet testén ütött sebek gyógyitására kell forditanunk.

Mennyi sajgó sebet lehetne gyógyitani, mennyi fájó könnyet lehetne letörölni abból a tengernyi pénzből, amit kiadunk a sirok felett ellobbanó gyertyákra emellett, hogy nagyon is szükség van azokra az anyagokra más fontos közszükségre, amelyek a temetőkben pár óra alatt füstté válnak.

Nem a kegyelet ellen akarunk vétenl mikor a sirok világitásánál a lehető mérséklést tartjuk szükségesnek.

Az utolsó évtizedben, valljuk meg, a sirok világitásánál is, mint sok más dolognál, tulzásba mentünk, sokszor éppen az igazi kegyelet rovására a valóságos versenyt üztünk abból, hogy kinek az erszénye birja jobban s hiuság vásárává tettük a temetőket.

Pedig a kegyelet kifejezésére elég pár szál gyertya, hogy tanusitsa megemlékezésünket.

Kövessük a nagy idők intő szavát, mérsékeljük a sirok kivilágitását s inkább bensőleg áldozzunk kegyelettel az elhunytak emlékének. Amit pedig a sirok világitásánál megtakarékoskodunk, juttassuk a duló háboru által okozott könnyek felszáritására.

Igaz, hogy a sirok igy nem fognak fényárban uszni, de Istennek tetszőbb módon áldozunk a kegyeletnek.

Egy szegény menekült asszony vándorutja segélyért.

Két szék közt a pad alatt.

Egy tisztviselő, aki nem bürokrata.

Tegnap este a Kemény Ignác rendőrkapitány szobájában egy székely asszony jelent meg. Többen voltak a szobában s a kapitány várakozásra utasitotta az asszonyt.

— De kérem, nekem sietős a dolgom.

— Sietős, kérdezte a kapitány, hát mi az a sietős?

— Kérem szépen segélyre van szükségem. Hatodmagammal vagyok itt X. községben, a jószágaim is ott vannak, de nem tudok velük tovább jönni, mert száj- és körömfájásban vannak. Kérem szépen, kapitány ur, egy fillér nélkül vagyok, eddig is csupa kölcsönből éltem, de már azt sem kapok. Nagyváradra is gyalog jöttem a fammal, mert vasutra nem volt pénzem. Egy kis segélyt kérek, kapitány ur, mert éhen halunk!

A kapitány megcsóválta a fejét.

— Hm, hm! Hát a jegyző nem adott segélyt, hiszen neki kellene adnia, mi csak a Nagyváradon letelepedett menekültnek adhatunk.

— Nem adott kérem, ő ide utasitott, hogy majd itt adnak. Én el is jöttem, pedig hosszu utat kellett megtennem gyalog, de hát éhen nem halhatok.

Igy áll a dolog. A szegény 6 családos menekült asszony 40 kilométert (ha nem többet) gyalogolt Nagyváradra segélyért, ahol pedig nem adhatnak segélyt, mert nem illetékesek. A jegyző küldte ide, akinek a főszolgabiróhoz kellett volna őt utasitani, mert hát Nagyváradnak semmi köze az X-en letelepedett menekültekhez. (X-et irunk, mert az illető községet és a jegyzőt, akinek részéről rosszakaratot nem tételezünk fel, nem akarjuk meghurcolni, csak a tényeket és a ferdeségeket kivánjuk leszegezni.)

A szegény asszony és családja éhezik, de a szabály szerint eljáró tisztviselőnek vissza kell őt küldenie a községbe, amely egyedül illetékes őt segélyezni.

Kemény kapitány azonban józan gondolkodásu ember és emellett jószivü. Szabályszerint vissza kellene utasitani az asz-

szonyt, akit a jegyző hivatalos irással küldött ide, de viszont az is tény, hogy a menekült nem lehet minden segélyezés nélkül. A hivatalos pénzből nem adhatott neki, mert az a váradiaknak van kiutalva. Mit csináljon hát? A szívére hallgatott és adott a — sajátjából 12 koronát.

— Szegény asszonyt nem küldhetem, hogy menjen vissza gyalog 40 kilométert éjnek idején, mondta szerényan Kemény kapitány.

Nem fűzünk az esethez semmi kommentárt, csak még azt jegyezzük meg, hogy nemcsak abból a községből, hanem nagyobb helyekről, ugymint Kalocsáról és Szolnokról küldtek ide olyan egyéneket, akik ott semmi segélyben nem részesültek.

Hogyan történt a Stürgkh elleni merénylet.

Budapest, október 21. Bécsből jelentik: Az osztrák miniszterelnök merénylője Adler Frigyes, Adler Viktornak, az „Arbeiter Zeitung" megalapitójának fia, mint tehetős család sarja nőtt fel, azonban mindenkor a szélső irányzatoknak hódolt. A radikális szociálistákhoz tartozott. Legutóbb feltünést keltett heves problemája a hivatalos szocialista párt ellen, melynek hazafias magatartása ellen küzdött, mivel a zimmerwaldi konferencián kifejezésre jutott radikális intervencionista pártnak volt hive.

Bécsből ujabban a következőket jelentik a merényletről:

Stürgkh, mint naponta, ma is a Meissel szállodában ebédelt Aerenthal báró társaságában.

Három asztallal odább Adler Frigyes iró ült. Egyszerre Adler hirtelen felkelt, három lépést előre ment, s a Stürgkh asztala felé három lövést tett. A miniszterelnök nyomban összeesett és meghalt. Az egyik lövés célt tévesztett. Aerenthal nyomban felemelte Stürgkhöt és intézkedett, hogy értesitsék a mentőket.

A lövések elhangzása után az összes jelenlevő német és magyar osztrák tisztek a merénylőre vetették magukat és kirántották a kardjukat.

A merénylő megmondta nevét és hozzá tette:

— Uraim, tudom, mit tettem! Nyugodtan engedem magam letartóztatni.

Egy tiszt kérdésére, hogy miért követte el a merényletet, azt válaszolta:

— Erről majd a biróság előtt magam fogok felelni!

A rendőrség a tettest letartóztatta. A hir villámgyorsan elterjedt a rendkivüli kiadások utján. A mentőorvos megállapitotta a halál bekövetkezését. Később megjent a belügyminiszterium vezetője, Kaodel báró. A merénylőt a rendőrségre vitték.

HIREK

* **Tisza a fővárosba érkezett.** Budapestről jelentik: Tisza miniszterelnök Gesztről, ahol feleségével két napot töltött, ma délben visszaérkezett a fővárosba.

* **Katonai kitüntetés.** A hivatalos lap közli, hogy a király *Reinl* Ottomár 37. gyalogezredbeli századost a vaskoronarend hadidiszitményes III osztályával tüntette ki.

* **A Kath. Kör keddi vetitőestélye.** A Katholikus Kör keddi vetitőestélyén dr *Karácsonyi* János kanonok tart nagyérdekességü előadást „Székelyország" cimmel. Az előadás keretében 160 szines vetitett képben számos mozgó fényképen mutatja be a székely tájakat, a népszokásokat, a székely rovásirást, a székely házat. Mozgó képekben mutatja be a székely lakodalmat, a székelyek eredeti táncát: a csürdöngölőt, a medvevadászatot és a székelyek faiparát és szövőiparát. A nagy tudományu előadó ismertetni fogja a székelyek multját és azokat a helyeket, melyekhez annyi történelmi emlék füződik: Vizaknát; a gyimesi Rákóczi várat s azokat a gyönyörü tájakat, melyekben oly gazdag Székelyország.

Az előadás pontosan fél 6 órakor kezdődik.

* **Közélelmezési értekezlet a megyeházán.** Ma délelőtt a vármegyeházán a közélelmezési előadók értekezletet tartanak, amelyen a megye élelmezési ügyének főbb kérdéseit fogják megvitatni.

* **Adóügyi biztosi állásokat létesit a miniszter.** Az uj egyenes adó törvényekkel kapcsolatban a pénzügyminiszter háromféle minőségü adóügyi állást szervezett 3600 K, 2600 K és 2000 K fizetéssel, amelyhez háborus segély és lakbérpénz is járul. Ez állások a pénzügyigazgatóságok székhelyén töltendők be és pedig ideiglenes minőségben két év tartamára.

* **A tanitók s tanárok beszerzési csoportjának** elnöksége tudatja az érdekeltekkel, hogy a megrendelt élelmi cikkeket a közbejött akadályok miatt csak szerdán délután 3 tól 6 ig vehetik át a kereskedelmi iskola helyiségében, ahol két két bizottság végzi az előre elkészitett csomagok kiadását. A késedelmesen jelentkezők árujáért az elnökség felelősséget nem vállal.

* **Wojkó Péter hangversenye.** Holnap hétfőn egy közkatona jelenik meg a szinpad rivaldáján, a *Keringő* két felvonása közt. *Wojkó* Péter az, akinek apja biharmegyei ember s ő maga is innen került ki Németországba. Ott Berlinben tanult hegedülni s talentumát az ottani akadémián fejlesztette. Kiváló előrehaladásáért megkapta az aranyérmet. Ez a derék és kiváló hegedümüvész Nagyváradra került s itt kollégiális szeretettel fogadta Scharf Károly, a honvédzenekar karmestere, aki maga is elsőrangu muzsikus. A fiatal müvész Mendelssohn hegedühangversenyét fogja eljátszani, majd Hubay Jenő „Csemonai hegedüs"-ét adja elő. Megérdemli a közönség figyelmét, szeretetét és jóindulatát, annak a közönségnek, amely minden zenei esemény alkalmával megtölti a szinházat.

* **Kistrafikosok, akik nem adnak dohányt.** Mióta a dohányáru annyira kapóssá lett, megkezdődtek a visszaélések a dohány kiszolgáltatása körül. A kistőzsdések mindig a nagytőzsdést okolták, hogy elvonja előlük a dohányárut s azért nem jut a közönséghez. Tegnap azonban más oldalról azt az értesitést kaptuk, hogy a kistőzsdések egyrésze önkényüleg vonja el az árut a közönségtől. Tegnap is 30 megrendelésre adott árut a nagytőzsdés a kistőzsdéseknek. De egyes kistőzsdések még sem adtak árut a közönségnek azzal a kifogással, hogy a kiszolgálást csak holnap reggel kezdhetik. Ez ugyanis egyeseknél a szokott kifogás és ha másnap reggel jő a vevő, akkor azt mondják, hogy az áru elfogyott, csak protekciós vevőiknek juttatnak dohányárukat. Monopólium tárgyát képező áruval igy eljárni nem szabad.

* **Menekült igazságügyi alkalmazottak fizetése.** A nagyváradi kir. itélőtábla elnöke közli Szőke János, Florián János, dr Vitályos Gábor, Bedő Géza, Tibád János, Greiszing János menekült erdélyi igazságügyi alkalmazottakkal, hogy illetményeik a nagyváradi m. kir. adóhivatalnál utalványozva vannak.

* **Tompa Béla házasodik.** Azoknak a müvészeknek, akik a közönség szeretetében vertek fészket, minden öröme annak a társadalomnak is az öröme, amelyet müvészetükkel magukhoz csatoltak. *Tompa* Béláról nem most állapitjuk meg, hogy egyike a kiválóknak, azoknak, akiknek sokoldalusága invenciójukkal vetekszik. Szereti őt a közönség, mert egész tehetségével s minden készségével alakitja szerepeit s ezzel becsüli meg közönségét. Mindenfelé őszinte örömmel fogadják tehát a hirt, hogy *Tompa* Béla megházasodik s eljegyzése Madarász Irma kisasszonyi, a nagyváradi lányok közül azt, akit a legszebbnek s a legjobbnak tart.

* **A Szacsvay asztaltársaság Szacsvay ünnepélye.** Megemlékeztünk lapunkban, hogy a Szacsvay asztaltársaság hazafias kegyelettel készül megünnepelni *Szacsvay* Imre halálának 67 ik évfordulóját e hónap 24-én. Az asztaltársaság az ünnepélyre a következő meghivót bocsátotta ki:

A „Szacsvay asztaltársaság" folyó évi október 24 én kedden Szacsvay Imre, Nagyvárad város első népképviselője, az 1848 iki országgyülés jegyzője s a magyar függetlenség vértanujának halála 67 ik évfordulóján kegyeletes emlék ünnepélyt tart. Dél előtt 9 órakor gyászmise lesz a vértanuért a Szent László plébánia templomban. Gyászistenitisztelet után a Szacsvay szobor megkoszoruzása. Este 8 órakor alkalmi társasösszejövetelt tart a Rimanóczy vendéglő külön helyiségében az asztaltársaság melyre a Szacsvay asztaltársaság tagjait, valamint minden hazafiasan gondolkozó polgárt meghivunk. Nagyvárad, 1916 október 22 én. *Kerekes* Elek, elnök. *Katona* Mihály jegyző.

* **Iskolaszéki gyülés.** Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjait a városház bizottsági termében f. hó 26 án, csütörtök délután 4 órakor tartandó rendes gyülésre tisztelettel meghivom. Nagyvárad, 1916 október 20. dr *Thury* László iskolaszéki elnök.

* **Becsei Vilmos sulyos sebesülése.** *Becsei* Ignác rendőrőrmester Csikovszky tábori lelkésztől levelet kapott, amelyben arról értesiti, hogy fia *Becsei* Vilmos 29. vadászászlóaljbeli zászlós Volhyniában sulyosan megsebesült.

* **A bronz vitézségi érem adományozása.** A hivataloslap mai száma „legfelső parancsiratot" közöl, a mely szerint a király a bronz vitézségi érem adományozásának jogát átruházta az összes csapat-hadosztályok és a hajóhadosztályok parancsnokaira.

* **Tessék tovább keresni.** Megirtuk, hogy nagyobb mennyiségü talpbőrt, mintegy 144 kilogrammot, kéz alatt akartak eladni. *Ujlaki* István cipészmester, a cipész mozgalmak vezetője a hatóság figyelmét a maximálási rendelet ezen kijátszására felhivta, mert a talpbőrt 80 koronáért kinálták kilónkint. Az eljárás megindult, de most már tessék tovább kutatni, honnan jött ez a nagymennyiségü talpbőr, hogy elkerülte a hatóság figyelmét. Ki adta el, kinek, viszszafelé menőleg kell ezt tisztázni, mig a bőrgyárhoz nem ér a hatóság. Az nem elég, hogy egy iparos strohmannként jelentkezik, meg kell fogni a bünszerzőket s akkor tiszta lát juk majd az árdrágitókat.

* **A pósta a háboru alatt** óriási munkát végez, szervezete kitünően bevált, de természetesen a torlódások nem kerülhetők el. Erre vezetendő vissza azon tény, hogy a levelek gyakran 3—4 napot késnek. Emiatt ez uton kéri a *Kiss Károly és Társa* bank részvénytársaság Budapest, Kossuth Lajos utca 13., t. olvasóinkat, hogy az uj, már október 27 én kezdődő osztálysorsjátékra szóló megrendeléseket rögtön adják póstára, különben nem volna abban a helyzetben, hogy a kivánt szerencseszámokat elküldhesse

* **A Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet választmányi ülése.** A „Biharmegyei és Nagyváradi Nőegylet" véd hölgyeit és választmányi tagjait van szerencsém a folyó évi október hó 24 ik napján d. u. fél 5 órakor a Lujza Otthonban tartandó választmányi ülésre meghivni. Nagyvárad, 1916 évi október hó 21. Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné elnöknő.

* **Hetiétlap a városi konyhán.** Tudatom a város közönségével, hogy a városi konyha heti étlapja a következő: Vasárnap: reszelt tésztaleves, töltöttkáposzta. Hétfőn: marhahus leves, babfőzelék, főtthus feltét. Kedden: rántott leves, kelkáposzta, vagdalthus feltét. Szerdán: Burgonyaleves, grizeslaska tészta. Csütörtökön: Laskatészta leves, karalábé főzelék sertés feltét. Pénteken: bableves, káposztáskocka. Szombaton: keménymagleves, padlutka főzelék, főtthus feltét. Nagyvárad, 1916 október hó 21 én. *Lukács* Ödön polgármesterhelyettes.

* **Benzin a kisiparosoknak.** A Kereskedelmi és Iparkamara közvetitésével a kereskedelemügyi miniszter ur 3 hordó benzint utalt ki a város kisiparosainak. Ezen benzint az ipartestület fogja a jelentkező iparosok között szétosztani. Éppen ezért felhivjuk mindazon iparosok figyelmét, kik benzinnel dolgoznak, hogy igényüket az ipartestület hivatalába f. hó 26 ig, azaz csütörtök délig jelentsék be, hogy az aránylagos elosztást eszközölhessük. Tisztelettel *Czeglédy* Jeremiás, ipart. elnök.

* **Községi iskolák megnyitása.** A velencsi községi elemi fiuiska III ik osztály a délelőtti-, a Sánc utcai községi elemi leányiskola összevont V—VI ik osztálya a délutáni órákra a Templom-utcai állami kisdédóvoda helyiségében nyert ideiglenes elhelyezést. Ezen osztályokban a tanitás f. hó 23 án, hétfőn megkezdődik. Miről az érdekelt szülők felkéréssel értesittetnek, hogy a jelzett osztályokba beirt gyermekeiket iskolába küldeni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1916 október 21 én. Felügyelő igazgató.

* **A berlini románok internálása.** Berlinből jelentik, hogy a hatóságok rendelkezésére tegnap internálták a Berlinben élő románokat, vagyis elvitték valamennyit Holzmindenbe, a koncentrációs táborba. A berlini románok száma elég nagy.

* **Kandel József halála.** Nagyvárad egyik érdemes kereskedője, *Kandel* József tegnap meghalt. A Biharmegyei Takarékpénztár felügyelő bizottsági elnöke. *Kandel* József elhunyta alkalmából koszoru megváltás címén a Nagyváradi Gyermekbarát Egyesületnek 50 koronát, a Nagyváradi Izr. Fiuárvaháznak 50 koronát adományozott. Kandel József a Mihelfy és Kandel-cég beltagja volt s szolid üzleti elveiről volt ismert.

Antal Sándor
uj könyve:
A csudálatos szemü katona

Fischer Ervin Zeneiskolája
Szalárdi-utca 21. sz.
Telefon 14-74.
Tanfolyam a polg. és felsőbb leányiskolai énektanitásra és képesitő oklevél megnyerére.

Őszi és téli ruhák, férfi öltönyök, felöltők, festése és tisztitása. Függöny, kézimunka, kelengye nemüek tisztitása. Fekete festés elsőrendü kivitelben.
HALTENBERGER VILMOS
kelmefestő, vegytisztitó és gőzmosógyárában Nagyvárad.
Gyár telefon sz. 34. Felvételi üzlet 14—69.

* **Forolin** a legjobb és legbiztosabb toilette szer kéz, láb- és hónalj izzadás ellen. Hüsit! Szagtalanit. Ára 1·50. Kapható Farkas István „Apolló" drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

* **Helybeli** nagyobb pénzintézet megfelelő gyakorlattal biró fiatal tisztviselőt keres. Cim a kiadóhivatalban.

x Poloskairtó MOXIX biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag **Farkas** István Apolló drogerijában Rákóczy-ut 7/B.

* **Különös véletlen.** Nem régen a *Kiss* bankházba Budapesten egy asszony jött be és a 20565 számot kérte. Mikor kérdezték tőle, miért épen ezen számot kéri, mondá, hogy ő 65 ben május 20 án született. Ezen sorsjegyet tényleg 600 000 koronával sorsolták ki. Azóta igen sokan küldenek be fontos napokat, mint születési, házassági-, halálozási-, dátumokat *Kiss Károly és Társa* banknak, Budapest Kossuth Lajos utca 13., hol aztán az illető számra első sorsjegyet kiválasztják és megküldik. Tanácsos az okt. 27-én kezdődő osztálysorjáték első osztályához fontos dátumot *Kiss* bankháznak bekülden és megirni, hogy egész sorsjegyet óhajt-e 12·— K-ért, vagy felet 6·— K-ért, vagy negyedet 3·— K-ért, vagy nyoleadot 1·50 K-ért. A megfelelő sorsjegyet azonnal elküldik.

* **Elő és müvirágüzlet,** amely 10 év óta fenáll visszavonlás miatt eladó. Cim a kiadóba.

* **Felhivjuk a közönség figyemét** a „Hófehérke" harisnya áruház mai számukban közölt hirdetésére.

* **A kávépiacról** közvetlen tudósitás Aszódi Mihály Kossuth utcai főüzletéből Saspalota: Maximált árak kávékban, kész kiváló finom konzervkávé erős finom zamatu, kórházaknak, intézeteknek, gazdaságba és privátházaknak kilója 5 korona 40 fillér, legelsőrendü finom pörkölt kávé kilója 14 korona 40 fillér, kapható régi finom franckpótkávé, füge kávé, malátakávé és fehércukor méz, csokoládé, cukorka, konyak, tea, rum, szalámi, liptóituró, szardinia, édespaprika, málnaszörp és csemegék nagyban és kicsinyben kizárólag Aszódinál kapható: Vigyázat csokoládékirály fiókom Rákóczi-ut.

* **Vidékre fiatal** katholikus nevelőnő kerestetik fiu és leány (6, 7 éves) mellé, ki őket elemi iskolára, *németre és zongorára* tanitja. Fényképes ajánlatot kér Bókeffy erdőmérnöknő. Vaskóh.

* **A Nagyváradi Takarékpénztár** tisztelettel értesiti t. ügyfeleit, hogy a IV. hadikölcsön kötvényeket az annak idején adott pénztári elismervények ellenében az intézet helyiségében (Teleky-utca 2. sz.) a pénztári órák alatt kiszolgáltatja.

* **Eczet** készitéshez alkalmas **garantált** vegytiszta **eczetsav** kapható Farkas István Apolló drogeriájában. Nagyvárad, Rákóczi ut 7/B. Telefon 13—02.

* **Boltberendezés** polcok, üvegszekrény, pultok, rollós kirakat eladó Vécsey-utca 8.

* **Az Általános Takarékpénztár Részvénytársaság és az erdélyi menekültek betétjei.** Az Általános Takarékpénztár tudatja, hogy a Pénzintézeti Központ Budapest tagjai sorába tartozó és a hadmüveletek folytán székhelyüket elhagyni kényszerült pénzintézetek oly betevőinek, a kik el vannak zárva annak a lehetőségétől, hogy betéteikhez jussanak, betétkönyveik letétbe helyezése ellenében és kellő igazolás mellett, a Pénzintézeti Központ megbizásából Nagyváradon a Bémer tér 2. szám alatt levő helyiségében a szükségesnek megfelelő méltányos összeget a pénztári órák alatt folyósitja.

Kiadó Kossuth u. 2. sz. házban a Kertész S Sándor féle üzlethelyiség s ugyanott egy kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Gépiró kisasszony** több évi irodai gyakorlattal, mint levelező, valamint hadmentes fiatalember több évi irodai gyakorlattal segéd könyvelőnek jó fizetéssel felvétetik. Komiós Testvérek üvegkereskedésében Zöldfa-utca 13.

URANIA mozgószinház
Vasárnap
A szenzenheimi rejtély
Dráma 5 f.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

APOLLÓ mozgószinház
Vasárnap.
A muníció király.
Amerikai háborus történet 3 f.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

VIGADÓ mozgószinház
Vasárnap és hétfőn.
A leány rabló.
Egy kötéltáncosnő kalandja 3 f.
Szombaton és vasárnap négy előadás és pedig: délután 3, 5, 7 és este 9 órakor.

SZINHÁZ.

A MAI SZINLAPOK.

Délután 3 és fél órakor, fél helyárakkal:

A Gésák.

Operett 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Reginald Fairfax, hajóshadnagy — Tarnai Béla
Vunchi, a tizezer gyönyörűséghez címzett teaház tulajdonosa — Szigeti Jenő
Pumáry márki, kormányzó — Rákosi Ferenc
Mimóza, teaházi énekesnő — Kováts Márta
Juliette, francia leány — Szebeni Margit
Lady Constanze Vynne — J. Gazdy Aranka
Mary Worhyngion — — Habár Lola
Edith Granf — — — Mándoki Panni
Moki Seomare — — — Sz. Zsigmondy Anna

Este 8 órakor, rendes helyárakkal:

Három a kislány.

Operett 3 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

Schubert Ferenc — — Békefi Lajos
Schober báró, költő — — Tompa Béla
Schwind Móric, festő — — Tarnai Béla
Gurnpelweiser, rajzoló — — Szigeti Jenő
Vogl János Mihály udvari énekes Zsoldos Andor
Tschöll Keresztély udvari üvegfestő Sik Rezső
Tschöllné asszony — — T. Pogány Janka
Edi — — — — Habár Lola
Hédi — — — — Szebeni Margit
Médi — — — — Sz. Zsigmondi Anna
Brunner András, nyeregmester — Iványi Jenő

Heti műsor:

Vasárnap délután: Gésák.
Vasárnap este: Három a kislány.
Hétfőn: Keringő. (Bemutató előadás.)
Kedden: Keringő.
Szerdán: Keringő.
Csütörtökön: Kis gróf.
Pénteken: Csöppség.
Szombat délután: Katonadolog.
Szombat este: Névtelen asszony.
Vasárnap délután: Egyszer volt . . .
Vasárnap este: Csodacsók. (Bemutató előadás.)

A Gésák ma, vasárnap délután a reprizszereposztásában kerül szinre.

Arva a ház . . . nincs kacagás! . . . Ma, e héten utoljára hangzik fel a szinház nézőterén annak a megkapóan szentimentális, gyönyörű duettnek a dallama, amelyet a Három a kis lány sorozatos előadásán a kedves, öreg Tschöll pár: T. Pogány Janka és Sik Rezső énekeltek. Az Árva a ház, nincs kacagás . . . ma már Nagyváradon a legnépszerűbb melódiák közé tartozik és bár a jövő hét folyamán nincs müsorra tüzve a Három a kis lány, bizvást megjósolható, hogy a szinház mindig zsufolásig megtelik, valahányszor előadásra kerül majd a Három a kis lány.

Keringő. Hétfőn premier estje lesz a szinháznak. Bemutatóra kerül Ruttkay György pompás alkotása, a Keringő, a melynek szereposztása nálunk a következő: Tatár gyáros — Bihari Ákos. Erzsi a felesége — Kassics Eszter. János — Tóth Elek, Balázsné — H. Körössy Juci. — A Keringő a jövő hét csütörtökéig marad müsoron.

Biller Irén a Kis grófban A jövő hét csütörtökén a Kis gróf kerül szinre Csillag Sári szerepében Biller Irénnel, a népszerű szubrettel.

A Csöppség. Pénteken Polgár Mariska, a szintársulat jeles naivája egyik legsikerültebb alakitásában és legpompásabb szerepében: a Csöppség cimszerepében lép fel. A kitünő, szinmagyar szinpadi alkotás pénteki előadását még érdekesebbé teszi, hogy a reprizen jelen lesz az illusztris szerző: dr Fényes Samu, a kiváló kriminálista is, aki jelenleg mint védő tartózkodik Nagyváradon.

A Csodacsók. A Szigligeti szinház vasárnap este mutatja be a főváros egyik legzajosabb sikert aratott operettjét: a Csodacsókot.

Igazságszolgáltatás.

Két gyorsitott ügyben elnapolás. *Ullmann* Sándor nagyváradi nagykereskedő ellen a két hónap óta tartó gyorsitott bünügyi tárgyalást tegnap a törvényszék tanácsa elnapolta, mert a vádlotton nagyfoku láz mutatkozott. Ez annak a tuberkulózisnak tünete, amelyet Ullmann Sándor a vizsgálati fogságban szerzett s amely valószinütlenné teszi a bünügynek a rosszra fordult időjárás alatt való befejezését. Igy is novemberben várnak itéletet e bünperben. — *Böhm* Sándor és *Mandel* Zsigmond gyorsitott ügyében a bizonyitás kiegészitését rendelte el *Palánkay* Károly tanácsa s e célból a tárgyalást elnapolta.

NYILTTÉR.

HETI ÁRJEGYZÉK.

Teás készlet aranyozással 6 személyre . . .	6	kor.
Kávés készlet aranyozással 6 személyre . . .	6	,,
Feketekávés készlet tálcával Roccoco 6 személyre	6	,,
Mosdó készlet finom fayence	8	,,
Ebédlő készlet aranyozással 6 személyre . .	24	,,
Függő lámpa csigás felszerelve	16	,,
Befőttes készlet kristály üvegből 6 személyre .	4	,,
Gyümölcs készlet majolika 6 személyre . . .	4	,,
China ezüst czukortartó 6 személyre	5	,,

KÉPKERETEZÉS
izlésesen elkészitve.

ABLAK ÜVEGEZÉS
pontosan előnyös árakban lesznek készitve.

KOMLÓS TESTVÉREK
azelőtt Heller Testvérek
Uveg, porcellán, lámpa áru és konyha felszerelési áruk nagykereskedése.
Nagyvárad, Zöldfa-utca 13. sz.
:: **Telefonszám 372.** ::

Unid. Med.
Dr. Havas fogorvos
rendel
d. e. 9—12-ig. d. u. 1/2 3—5-ig.
Nagyvárad Szent László-tér 2. e.
Vidékiek részére munkálatok még aznap elkészülnek.

Főszerkesztő: Dr. KRÜGER ALADÁR | Felelős szerkesztő: Dr. PAPP KÁROLY

12988—1916.

Hirdetmény.

A nagyváradi m. kir. Pénzügyigazgatóság 33085/VI—1915 sz. a. felhivásra következtében az 1912—1914 év végével lejárt ideiglenes adómentes szőlők uj osztályában sorozásáról felvett adó tárgyváltozási F. jegyzék városház földszint 31 számu szobájában f. évi október 23 tól november 6-ig tizenöt napi közszemlére kitétetett, minek következtében értesittetnek az érdekelt felek, hogy a kitüzött napokon az osztályozást megtekinthetik s esetleges felszólamlásaikat beadhatják.

Nagyvárad, 1916. évi október 20.

Nagyvárad város adóhivatala.

Helfy József utóda
NAGYVÁRAD.
KOSSUTH LAJOS-UTCA 7.
Telefon-szám: 51 Alapitatott 1868. évben.

Ajánl dús raktáráról előnyösen:
Buzzsákokat,
lisztes és gabonazsákokat, ponyvákat, mindenféle legjobb kötélárut, kender és papirzsineget,
szalmazsákok, pokróczok és takarókat,
gazdasági erős csizmákat és fedélemezeket, olajokat és gépzsirt.
Nagy raktár kárpitos kellékekben.

MODERN
üveg, vászon és bádoglemez
CIMTÁBLÁKAT
müvészi kivitelben készit
KRAMMER
cimer és cimfestő
Nagyvárad, Kossuth L.-u. 16.

Beraktározás.

Beraktározási helyiségünkben ugy kisebb, mint nagyobb terjedelmü tárgyak szobabutorok fülkéiben beraktározásra elfogadtatnak. Termények beraktározására való száraz pinczék, továbbá boros-pincék, istállók és kocsiszinek állanak rendelkezésre. A beraktározott tárgyakat tüz és betörés ellen biztositjuk.

Beraktározási ár hetenként és négyzetméterenként 1 korona.

Fekete Sas és Zöldfa Rész.-Társ. beraktározási osztálya.

Iroda: Sas-passage, 24. sz. lépcső. Telefon 1400.

Az Erzsébetligeten lévő
4 uj földszintes
házban két és három szobás lakások kiadók,
(Püspöki residencia mellett.)

Értekezni lehet a 3. épületben lakó házmesternél, vagy Incze irodában Bémer-tér 3.

Harisnya, tricó, keztyü.

Svetterek, kabátok, lélekmelegitők, valamint az összes kötött ruházatok, legjobb és legolcsóbb beszerzési helye

Hungária Harisnyaáruház
Sas Passage főbejárónál.

Kérjük cégünket összetéveszteni

Katonák! Bevonulók!

Figyelmébe ajánljuk a „Hófehérke“ Harisnya-áruházban előnyös árakban kapható téli kötött tábori felszereléseket.

Vigyázzanak
a „Hófehérke“ védjegyre és cégre !! Szent László-tér Sas palota !!
akik arra ügyelnek azok **egészségükre** is vigyáznak.

Kivonat legujabb slager cikkemből:

Téli tricó ing, vagy nadrág	K	7, 8, 9, 10, 12.
„ gyapju ing „ „	„	11, 13, 15.
Teveszőr swetter v. mellény	„	16, 20, 30. 40.
„ érmelegitő	„	1·20, 2·20
„ lábszárvédő	„	5, 6, 7, 9.
„ hósapka	„	4, 5, 6.
„ téli harisnya	„	1·60, 1·96, 3, 5.
„ keztyü	„	1·60, 2, 3, 6, 10.
Csavar lábszárvédő reklam ár	K	6. 7·50, 9.

Ugyancsak gazdag választék női téli holmikban, harisnya, keztyü, kötött és selyem kabát, lélekmelegitőkben.

Vigyázzon a „Hófehérke“ cégre és védjegyre.

EMIR
KELETI HAJFESTŐ

fekete, barna és világos barna szinre legszebb **fekete** vagy **barna** szinre fest néhány perc alatt minden **hajat, bajuszt és szakált.** Teljesen ártalmatlan, használata egyszerü és a festés igen sokáig tart. Óvakodjunk utánzásoktól, csak **EMIR** névvel ellátott dobozokat fogadjunk el

1 készlet ára 3 kor. 50 fillér.

Ha szeplőjétől és pattanásoktól meg akar szabadulni. Ha üde, friss arcot akar ugy használjon

Alabástrom arckenőcsöt.

Két féle minőség van forgalomban, nappali és esteli használatra.

1 tégely ára 1 korona 30 fillér.

Alabástrom pouder

legjobb és legtisztább anyagokból van összeállitva Kitünően fed és finomságánál fogva az arcon alig vehető észre és semmiféle pattanás vagy mitesser nem keletkezik az arcon ha valaki az Alabástrom poudert használja Egy eredeti doboz ára 2 korona. !! Óvakodjunk utánzatoktól. !!

Ezen szerek valódi minőségben beszerezhetők

NÉMETH PÁL
gyógyszerésznél
Arany Kereszt gyógyszertárban
Nagyvárad, Szent László-tér, Városháza mellett.

Mindenféle postai megrendelést azonnal szállitok!

Fenti szerek beszerezhetők még a Vadász drogueriában és Farkas István Apolló drogueriában.

Vas és rézágyak

afrik és lószőrmatracok, **amerikai** és **sodronyágybetétek:** összehajtó ágyak eredeti gyári árakon kaphatók

Tátray Sándor
r.-t.-nál Körös-utca 11.
Telefon szám: 558.

IZSÁK LIDIA
elsőrendü fűzőszalon

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. — Park-szálloda helyében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészitünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskötőkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztitásokat és javitásokat pontosan elkészitünk. Szigligeti szinház művésznőinek egyedüli szállitója.

:: Telefon: 11—53. ::

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK
nagyváradi fiókja.
Saját tőke 145.000,000 korona.

Sürgős szükséglet a készpénzforgalom megszoritása! — Teljesitsük fizetéseinket készpénz igénybevétele nélkül!

Aki banknál számlát nyittat és csekkel fizet, a készpénznélküli forgalmat elősegiti és nemcsak a köznek, hanem saját magának is hasznos szolgálatot tesz.

Mindenkinek a legkedvezőbb feltételek mellett csekk- és folyószámlát nyitunk.

Az összes bankszerü müveletek lebonyolitását vállaljuk és készséggel adunk mindenkor felvilágositásokat

Magyar Általános Hitelbank
Nagyváradi fiókja, Rákóczi-ut 2.

Központ: Budapest V. Dorottya utca 5—7. V. József-tér 3—4. Vidéki fiókok: Brassó (ezidőszerint Budapest) Debreczen, Fiume, Győr, Kassa, Kecskemét, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Szabadka, Temesvár, Belgrád.

Az ujpalotai kath. egyház gr. Frimont-alapjának tulajdonát képező Köröstarján és Ujpalota között fekvő 234 hold (1200 □ öles)

szántóföld

1917. márc. 1-től kezdődőleg **hat évre bérbe fog adatni** f. évi okt. 31-én d. u. 3 órakor. Az árverés az ujpalotai plebánián fog megtörténni.

Talp, talphulladék, talp-pótlóanyag és bőrhulladék üzletem,

katonáskodásom miatt, lakásomon folytatom! Kérem t. vevőim továbbiszives pártfogását

STERN MIKLÓS

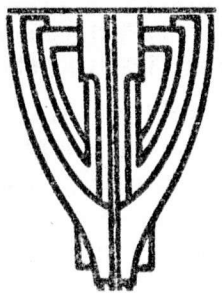
Nagyvárad, Péter-u. 1/A.

(Bejárat a Sztaroveczky-utca felől, az inasotthon mellett.)

Janky Antal Utóda

(Cégtulajdonos Csatáry József.)

A legrégibb füszerüzlet Nagyváradon.

A mai viszonyok közt való nehéz beszerzési viszonyok dacára mindenből teljes raktárkészletet tart

---

Merza Kálmán

nyerges és szijgyártó Nagyvárad, Rákóczi-ut 19. szám.

Telefon: 3—65 Telefon: 3—65

Tiszti nyereg és szijazat, kocsizó és igás szerszámok, kocsiülés, lábvédők és szerszámlakkok raktára.

Gazdasági és Iparbank Részvénytársaság

Nagyvárad, Szent László-tér 2. sz.

Alaptőke: 3,010.000 korona.
Tartalékalap: 600.000 kor.

Elfogad betéteket takarékpénztári könyvecskékre és folyószámlára. — Leszámitol váltókat. — Előleget nyujt értékpapirokra. Kölcsönöket ad telekkönyvezett ingatlanokra rövidebb és hosszabb időre. Valamint törlesztéses jelzálogkölcsönöket is engedélyez.

Bővebb felvilágositást az intézet nyujt.

Bubla és Társa.

Cégtulajdonos: Bubla József Sztaroveszky-utca 1.

Minden kapható e füszer és csemege kereskedésben. **Szalámi, sajt, szalonna,** kitünő **Málnaszörp, Törley pezsgő,** valódi kitünő **ó-borok.**

Saját termésü bor.

Szappanok. Naponta friss izletes házikenyér. Felvágott fa házhoz szállitva. Élelmi cikkek. Naponta fiss vaj, remek liptói turó.

Telefonszám 11-49.

Erdélyi menekültek betéteire

a Pénzintézeti központ megbizásából méltányos előleget folyósit

A Nagyváradi Hitelbank r.-t.

Zöldfa-utca 2. szám.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MÜVE

IRODA, RAKTÁR ÉS TELEP:

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

A telep telefonja 514. | A telep telefonja 514.

1 LITER VIZ FELFORRALÁSA CSAK 4 FILLÉRBE KERÜL.

Értesitjük a város t. közönségét, hogy a legujabb rendszerü

Villamos vasalók,
„ főzőedények,
„ tea főzők,

megérkeztek és a legolcsóbb árban kaphatók.

Wolfram és egyéb izzólámpák a legolcsóbb árban telefon rendelésre dijmentesen házhoz szállittatnak. Elvállalunk villamos világitási és erőátviteli berendezéseket. Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Csillárok, ½ wattos ivlámpapótlók 2000 gyertyafényig.

Villamos motorok nagy választékban kaphatók.

Költségvetéseket dijmentesen készitünk

1 ÓRAI VASALÁS CSAK 12 FILLÉRBE KERÜL.

Fészerelő telefonja 55. | Fészerelőtelefonja 55.